

Żyć i pracować w Europie

- Europejskie prawo wspólnotowe
- Praca w różnych państwach członkowskich
- Wypłata świadczeń emerytalno-rentowych

Praca bez granic

Europa zbliża się do siebie. Dziś nikogo już nie dziwi, że osoby czynne zawodowo żyją i pracują w różnych państwach europejskich. Wielu też pociąga wizja spędzenia swojej starości za granicą w Europie.

Być może stawiają sobie Państwo pytanie, czy może to mieć dla Państwa jakieś niekorzystne skutki. Za granicą istnieją na pewno zupełnie inne systemy zabezpieczenia społecznego. To prawda, ale możemy Państwa uspokoić. Państwa europejskie wydały w zakresie zabezpieczenia społecznego odpowiednie regulacje, których celem jest wyeliminowanie niekorzystnych dla Państwa następstw.

W niniejszej broszurze znajdziecie Państwo informacje o tym, czym jest europejskie prawo wspólnotowe i jak oddziałuje ono na ustawodawstwo niemieckie.

Jeżeli nie uzyskali Państwo odpowiedzi na wszystkie swoje pytania, mogą Państwo w każdym czasie zwrócić się do nas.

Spis treści

- 4 Europejskie prawo wspólnotowe
- 7 Praca w innym państwie członkowskim
- 12 Członkostwo dobrowolne
- 14 Zwrot składek
- 17 Rehabilitacja – plus dla zdrowia
- 19 Emerytura/renta – warunki podstawowe
- 23 Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa
- 33 Górnicy – specjalne świadczenia Spółki Brackiej
- 36 Obliczanie emerytur i rent – kilka części składa się na jedną całość
- 45 Renta rodzinna dla sierot – czasami jeden płaci za wszystkich
- 47 Zmiany w europejskim prawie wspólnotowym – korzyści nie przepadają
- 49 Wniosek o emeryturę/rentę
- 52 Wypłata emerytur/rent za granicę
- 55 Emeryt/rencista i jego ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne
- 59 Państwa partnerzy do rozmów w Niemczech
- 63 Informujemy. Doradzamy. Pomagamy.

Europejskie prawo wspólnotowe

Europejskie prawo wspólnotowe dostosowuje do siebie odmienne systemy zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw członkowskich. Nie jest ono przewidziane do ich ujednolicenia. Celem koordynacji powinno być zapewnienie tych samych praw i obowiązków dla kręgu osób objętych europejskim prawem wspólnotowym.

Treść przepisów regulujących oraz krótki komentarz znajdują Państwo w naszej odpłatnej broszurze „Ubezpieczenie emerytalno-rentowe UE/EOG”.

Pod pojęciem europejskiego prawa wspólnotowego rozumiane są wydane na płaszczyźnie europejskiej rozporządzenia w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Są to przede wszystkim rozporządzenia EWG nr 1408/71 i nr 574/72 oraz wydane do nich zmiany.

Europejskie prawo wspólnotowe obowiązuje dla państw członkowskich Unii Europejskiej (UE). Są to obecnie:

Belgia	Wielka Brytania	Holandia	Hiszpania
Dania	Irlandia	Austria	Czechy
Niemcy	Włochy	Polska	Węgry
Estonia	Łotwa	Portugalia	Cypr
Finlandia	Litwa	Szwecja	(część południowa)
Francja	Luksemburg	Stowacja	
Grecja	Malta	Stowenia	

Prawo to stosowane jest również w odniesieniu do krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz Szwajcarii.

Bułgaria i Rumunia zamierzają przystąpić do UE. Wraz z przystąpieniem kraje te również będą zaliczać się do tak zwanych „państw członkowskich“.

Czy europejskie prawo wspólnotowe obowiązuje również w odniesieniu do mnie?

Europejskie prawo wspólnotowe obowiązuje w Niemczech w odniesieniu do pracowników najemnych i osób prowadzących działalność na własny rachunek.

Obie grupy muszą być w stanie udokumentować uprawnienia w niemieckim ubezpieczeniu emerytalno-rentowym. Prawa te mogli Państwo nabyć jako pracownik zależny, osoba prowadząca działalność na własny rachunek objęta ubezpieczeniem obowiązkowym, dobrowolnie ubezpieczony lub osoba wychowująca dzieci.

Ponadto europejskim prawem wspólnotowym objęci są w Niemczech również:

- członkowie systemu zaopatrzenia emerytalno-rentowego dla grup zawodowych (architektów, lekarzy, aptekarzy, adwokatów, radców podatkowych itd.) albo
- urzędnicy (na przykład federacji, krajów /landów/ i gmin), ale również sędziowie, żołnierze odbywający dobrowolnie służbę przez określony czas i żołnierze zawodowi, duchowni, urzędnicy kościelni i pracownicy zrównani z urzędnikami oraz
- osoby prowadzące działalność na własny rachunek w zaopatrzeniu emerytalno-rentowym dla rolników.

Zapamiętajcie:

Europejskie prawo wspólnotowe obowiązuje Państwa w zasadzie tylko wtedy, jeżeli posiadają Państwo obywatelstwo jednego z państw członkowskich.

W stosunku do obywateli państw trzecich istnieje jednakże jeden wyjątek. Europejskie prawo wspólnotowe obowiązuje w odniesieniu do nich nawet wtedy, jeśli zamieszkują oni prawnie na terytorium jednego państwa członkowskiego, a w innym państwie członkowskim nabyli okresy ubezpieczenia. Do państw członkowskich nie zaliczają się w tych przypadkach wyjątkowo Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria.

Obywatel państwa trzeciego jest ta osoba, która nie jest obywatelem państwa członkowskiego (a więc pochodzi przykładowo z Turcji, Japonii lub Australii).

Jeżeli po śmierci członka rodziny mają Państwo jako osoba uprawniona prawo do świadczenia, to mogą Państwo powołać się na europejskie prawo wspólnotowe, jeżeli

- są Państwo osobą pozostałą po zmarłym pracowniku, osobie pracującej na własny rachunek lub urzędniku, który spełnił wyżej wymienione warunki albo
- sami spełniają Państwo wyżej wymienione warunki.

Jeżeli są Państwo osobą pozostałą po zmarłym obywatelu państwa trzeciego, muszą Państwo prawnie zamieszkiwać na terytorium państwa członkowskiego (oprócz Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii).

Praca w innym państwie członkowskim

Zamiar podjęcia pracy w innym państwie członkowskim nie zawsze oznacza też ubezpieczenie w zakładzie ubezpieczeń emerytalno-rentowych tego kraju. Dlatego też należy wcześniej zasięgnąć informacji o tym, które prawo będzie miało zastosowanie w stosunku do Państwa.

Państwa miejsce zamieszkania lub siedziba firmy nie mają żadnego znaczenia!

Zasadniczo obowiązują przepisy prawne tylko jednego państwa członkowskiego. Są to zazwyczaj rozporządzenia tego państwa członkowskiego, w którym Państwo pracują.

Jeśli pracują Państwo w Niemczech, to z tego tytułu są Państwo ubezpieczeni zgodnie z prawem niemieckim, o ile nie dotyczą Państwa żadne z podanych poniżej wyjątków.

Zapamiętajcie:

Jeżeli pobierają już Państwo emeryturę z innego państwa członkowskiego, wówczas nie podlegają już Państwo obowiązkowi ubezpieczenia w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. Ale mogą Państwo złożyć wniosek w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia. Może to przynieść Państwu korzyści. Prosimy zwrócić się o poradę.

Co to jest oddelegowanie?

Jeżeli pracują Państwo dla swojego pracodawcy tylko czasowo na terytorium innego państwa członkowskiego i w dalszym ciągu otrzymują Państwo od niego wynagrodzenie, to obowiązek ubezpieczenia może istnieć nadal w Państwa kraju pochodzenia. Nazywa się to wówczas oddelegowaniem.

Warunkiem oddelegowania jest to, że przewidywany okres oddelegowania nie może być dłuższy niż dwanaście miesięcy.

Zapamiętajcie:

Jako osoba oddelegowana do pracy nie mogą Państwo zastąpić innego pracownika oddelegowanego, którego okres oddelegowania upłynął.

Wniosek
o zaświadczenie
składany jest na
formularzu E 101.

Jeżeli mają być Państwo oddelegowani do pracy, to przed podjęciem zatrudnienia na obszarze innego państwa członkowskiego muszą Państwo uzyskać zaświadczenie o oddelegowaniu do pracy. Zaświadczenie to określa prawo obowiązujące dla Państwa w okresie oddelegowania.

Zaświadczenie o oddelegowaniu wystawiane jest w Niemczech przez daną kasę chorych dla członków ustawowych kas chorych oraz przez właściwą instytucję Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych dla prywatnie ubezpieczonych na wypadek choroby.

Nasza wskazówka:

Na stronach od 59 do 61 mogą Państwo przeczytać, która z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych jest dla Państwa instytucją właściwą.

Wniosek
o przedłużenie
składany jest na
formularzu E 102.

Jeżeli zatrudnienie trwa dłużej niż przewidywane dwanaście miesięcy, to możliwe jest jego przedłużenie o maksymalnie dwanaście kolejnych miesięcy.

Właściwy urząd w innym państwie członkowskim musi udzielić zezwolenia na przedłużenie. W tych przypadkach konieczny jest formularz E 102. Państwa pracodawca może uzyskać formularz E 102 w Niemczech za pośrednictwem Niemieckiej Instytucji Łącznikowej Ubezpieczenie Chorobowe-Zagranica

Deutsche Verbindungsstelle Krankenversicherung-Ausland
Postfach 200464
53134 Bonn
Telefon 0228 95300
www.dvka.de

Stosowne regulacje obowiązują w stosunku do osób prowadzących działalność na własny rachunek.

lub wydrukować ze strony internetowej tej instytucji.

Ze wskazówek na formularzu E 102 mogą się Państwo dowiedzieć, który urząd w innym państwie członkowskim musi udzielić zezwolenia na przedłużenie.

W szczególnych przypadkach może mieć zastosowanie również ustawodawstwo niemieckie, jeżeli nie mamy do czynienia z oddelegowaniem lub jeżeli od początku jest pewne, że okres zatrudnienia będzie dłuższy niż dwanaście miesięcy. Wówczas Niemiecka Instytucja Łącznikowa Ubezpieczenie Chorobowe-Zagranica zawiera z właściwą instytucją w innym państwie członkowskim porozumienie wyjątkowe.

Przykład:

Klaus M. ma przez trzy lata pracować dla swojego niemieckiego przedsiębiorstwa w jego firmie-córce w Belgii. W tym czasie wynagrodzenie będzie otrzymywał od belgijskiej firmy-córki. Ponieważ w tym przypadku nie chodzi o oddelegowanie, Klaus M. i jego niemiecki pracodawca zgłaszają wniosek o zawarcie porozumienia wyjątkowego, aby Klaus M. na czas trwania zatrudnienia w Belgii w dalszym ciągu podlegał niemieckim przepisom prawnym.

Zapamiętajcie:

Wniosek o porozumienie wyjątkowe powinien być złożony przed podjęciem zatrudnienia względnie działalności.

Praca w kilku państwach członkowskich

Jeżeli są Państwo zatrudnieni jednocześnie na terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich, to podlegają Państwo z reguły przepisom prawnym swojego kraju zamieszkania.

Zapamiętajcie:

Wszystkie Państwa dochody traktowane będą tak, jakby osiągnęli je Państwo tylko w tym jednym państwie członkowskim.

Zasada ta obowiązuje odpowiednio w stosunku do osób prowadzących działalność na własny rachunek. Jeśli jednak jako osoba pracująca na własny rachunek wykonują Państwo obok działalności gospodarczej jeszcze zatrudnienie zależne w innym państwie członkowskim, wówczas zasadniczo mają zastosowanie przepisy prawne tego państwa członkowskiego, w którym wykonywane jest zatrudnienie jako pracownik najemny.

Przykład:

Lilo K. pracuje dwa dni w tygodniu w niemieckiej szkole jako nauczycielka muzyki. Oprócz tego jako pracująca na własny rachunek nauczycielka udziela prywatnych lekcji muzyki w Holandii. Jest ubezpieczona na podstawie zatrudnienia w Niemczech tylko według niemieckich przepisów prawnych; dotyczy to zarówno jej zatrudnienia w Niemczech jak i jej działalności w Holandii.

Jeżeli jako urzędnik pracują Państwo jednocześnie w innym państwie członkowskim jako pracownik najemny lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek, to podlegają Państwo przepisom prawnym tego państwa, w którym są Państwo urzędnikami.

Szczególne grupy osób

Urzędnicy, marynarze, pracownicy międzynarodowych przedsiębiorstw transportowych, osoby odbywające służbę wojskową lub zastępczą służbę wojskową, personel obsługi placówek dyplomatycznych i konsularnych oraz personel pomocniczy UE powinien się zasadniczo zwrócić do jednej z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych. Europejskie prawo wspólnotowe przewiduje dla tych osób szczególne uregulowania.

Członkostwo dobrowolne

Poprzez dobrowolne ubezpieczenie mogą Państwo podwyższyć swoją emeryturę/rentę, uzyskać po raz pierwszy prawo do emerytury/renty lub wypełnić luki.

Jeżeli zamieszkują Państwo w Niemczech i nie podlegają niemieckiemu obowiązkowi ubezpieczenia, to niezależnie od posiadanego obywatelstwa mogą Państwo ubezpieczyć się dobrowolnie w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. Jedynym warunkiem jest ukończenie 16-tego roku życia.

Jako obywatele Niemiec mogą się Państwo również dobrowolnie ubezpieczyć, jeżeli przebywają Państwo za granicą.

Jeśli mieszkają Państwo w innym państwie członkowskim i nie posiadają niemieckiego obywatelstwa, to mogą się Państwo dobrowolnie ubezpieczyć w Niemczech, jeżeli posiadają Państwo opłaconą już jedną składkę do instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych.

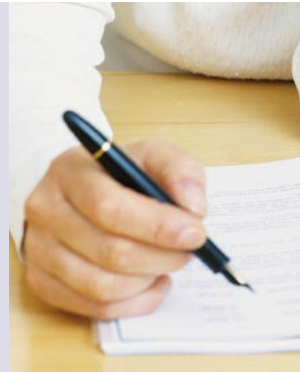
Zapamiętajcie:

Ubezpieczenie obowiązkowe lub dobrowolne w innym państwie członkowskim nie stanowi przeszkody dla podjęcia dobrowolnego ubezpieczenia w Niemczech.

Wszyscy obywatele państw członkowskich mogą się ubezpieczyć dobrowolnie w Niemczech również wtedy, jeżeli przebywają poza terytorium państw członkowskich. W tym wypadku muszą posiadać już opłacone składki do instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych w wymiarze pięciu lat. W tym samym czasie nie mogą podlegać ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu innego państwa członkowskiego.

Nasza wskazówka:

Szczegółowe informacje zawiera nasza broszura „Ubezpieczenie dobrowolne – więcej renty na starość”. Tu dowiedzą się Państwo, kiedy składki dobrowolne są szczególnie opłacalne i jak mogą je Państwo opłacić.

Zwrot składek

To, czy zwrot składek jest lukratywny, można oceniać w różny sposób. W każdym razie po jego dokonaniu nie będą mogli już Państwo pobierać żadnych świadczeń z tytułu tych składek. Zatem należy dobrze rozważyć, czy chcieliby Państwo, aby posiadane składki zostały Państwu wypłacone.

Zwrot składek oznacza rozwiązanie stosunku ubezpieczenia. Zgodnie z podstawowym założeniem winno to jednak nastąpić tylko w tym przypadku, jeżeli oddalili się Państwo daleko od strefy działania Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych lub jeżeli na podstawie tych składek nie mogą Państwo nabyć żadnych uprawnień.

Przykład:

Obywatel Hiszpanii José V. przepracował 20 lat w swojej ojczyźnie i 4 lata w Niemczech. Następnie emigruje do Argentyny. Po upływie 24 miesięcy czasu oczekiwania może zażądać zwrotu niemieckich składek, ponieważ nie może się ubezpieczyć dobrowolnie. José V. winien jednak przemyśleć sprawę zwrotu składek. W wieku emerytalnym może otrzymać świadczenie z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych, ponieważ jego niemieckie i hiszpańskie okresy składkowe zostaną zliczone.

Odnosnie powyższego prosimy przeczytać rozdział „Obliczanie emerytur i rent – kilka części składa się na jedną całość”.

Odnosnie ubezpieczenia dobrowolnego prosimy przeczytać stronę 12.

Wniosek o zwrot mogą Państwo złożyć, jeżeli

- wystąpili Państwo z niemieckiego obowiązku ubezpieczenia,
- nie mogą Państwo ubezpieczyć się w Niemczech dobrowolnie oraz
- jeżeli od momentu wystąpienia z niemieckiego obowiązku ubezpieczenia upłynęło co najmniej 24 miesiące.

Jeżeli podlegają Państwo obowiązkowi ubezpieczenia w innym państwie członkowskim, to składki nie zostaną Państwu zwrócone.

Nasza wskazówka:

Jako obywatele państwa członkowskiego nie są Państwo z reguły uprawnieni do zwrotu składek. Posiadają Państwo w dalekiej mierze te same prawa do ubezpieczenia dobrowolnego co obywatele Niemiec i stąd przeważnie możliwość opłacania dobrowolnych składek.

Po osiągnięciu wieku powyżej 65 lat, mogą Państwo złożyć wniosek o zwrot, jeżeli opłacili Państwo składki za okres krótszy niż pięć lat. Zgodnie z europejskim prawem wspólnotowym do tych pięciu lat dolicza się również okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich. Za tą regulacją kryje się myśl, że osoby posiadające mniej niż pięć lat składowych nie nabywają żadnego prawa do renty.

Osoby pozostałe po zmarłym mogą wnieść o zwrot składek zmarłego, jeżeli ten nie opłacił jeszcze składek za okres pięciu lat. Także w tym wypadku dolicza się okresy ubezpieczenia innych państw członkowskich.

Więcej informacji
odnośnie tego
tematu znajdują
Państwo w naszym
folderze „Zwrot
składek”.

Zapamiętajcie:

**Składki obowiązkowe pracobiorców oraz składki
dobrowolne podlegają zwrotowi tylko w połowie.**

Rehabilitacja – plus dla zdrowia

Do świadczeń Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych zaliczają się obok rent również świadczenia na rzecz rehabilitacji. Celem tych świadczeń jest zapobieganie lub pokonywanie chorób i upośledzeń oraz przywracanie zdolności do pracy zawodowej i życia codziennego osób zainteresowanych.

Świadczenie rehabilitacyjne przyznawane jest tylko co cztery lata.

Świadczenia na rzecz rehabilitacji to przede wszystkim świadczenia medyczne, które mogą być realizowane jako zabiegi stacjonarne lub ambulatoryjne. Celem tych środków jest zapobieganie przedwczesnemu wyłączeniu z życia zawodowego oraz ponowne trwałe włączenie Państwa w życie zawodowe. Zatem zgodnie z zasadą „rehabilitacja przed rentą” będzie Państwu w pierwszym rzędzie proponowana rehabilitacja, zanim będzie mogła zostać wypłacona Państwu renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej. Świadczenia na rzecz rehabilitacji medycznej są zasadniczo realizowane w instytucjach w Niemczech.

Dalszych szczegółów odnośnie powyższego dowiedzą się Państwo z naszej broszury „Świadczenia w celu współudziału w życiu zawodowym”.

Zapamiętajcie:

Europejskie prawo wspólnotowe nie obejmuje świadczeń w celu współudziału w życiu zawodowym. Chodzi tu na przykład o przekwalifikowania ze względów zdrowotnych.

Świadczenia medyczne na rzecz rehabilitacji mogą Państwo otrzymać tylko w przypadku znacznego zagrożenia zdolności do pracy zarobkowej wskutek choroby lub kalectwa względnie istniejącej już zmniejszonej zdolności do pracy. Ponadto zastosowanie odpowiedniego leczenia musi rokować przywrócenie lub znaczną poprawę Państwa zdolności do pracy.

Aby móc otrzymać to świadczenie, muszą Państwo ponadto posiadać składki opłacone za określony czas. Zasadniczo jest to 15 lub 5 lat, jeżeli zgodnie z prawem niemieckim zmniejszona zdolność do pracy zarobkowej już istnieje, bądź przewidywalnie nastąpi.

Aby spełnić te warunki, to oprócz niemieckich okresów ubezpieczenia mogą być również uwzględnione Państwa okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich.

Jeżeli mimo to nie osiągnęli Państwo wymaganych lat, to również w tym wypadku mogą Państwo otrzymać świadczenie medyczne, jeżeli w ciągu ostatnich dwóch lat przed złożeniem wniosku opłacili Państwo składki obowiązkowe od podlegającego ubezpieczeniu zatrudnienia lub działalności na własny rachunek za okres co najmniej sześciu lat kalendarzowych.

Tutaj także mogą być uwzględnione Państwa obowiązkowe składki za zatrudnienie lub działalność na własny rachunek w innych państwach członkowskich.

Dalszych
szczegółów
dowiedzą się
Państwo z naszej
broszury
„Świadczenia
medyczne na rzecz
rehabilitacji“.

Emerytura/renta – warunki podstawowe

Aby otrzymać świadczenie emerytalno-rentowe w Europie, muszą Państwo generalnie spełnić określone warunki. Może to być na przykład określony wiek i ustanowiony minimalny okres ubezpieczenia.

Prosimy przeczytać także rozdział „Wniosek o emeryturę/rentę”.

Przepisy prawne poszczególnych państw członkowskich różnią się między sobą. Zatem nie zaskakuje fakt, że wiek emerytalny jest inny w zależności od państwa członkowskiego.

W niektórych państwach członkowskich emerytura będzie przysługiwać Państwu przykładowo w wieku 60 lat, w innych w wieku 65 lat, a w niektórych nawet dopiero w wieku 67 lat.

Składki, które opłacili Państwo w różnych państwach członkowskich w ciągu swojego życia, nie przepadają pod działaniem europejskiego prawa wspólnotowego. Raz nabyte prawa Państwa są chronione.

Generalnie obowiązuje zasada: Składki, które opłacili Państwo w państwach członkowskich, pozostają w instytucji ubezpieczeniowej tych krajów. Każde poszczególne państwo członkowskie, w którym Państwo byli ubezpieczeni, wypłaca Państwu emeryturę/rentę, o ile nałożone tam warunki zostały przez Państwa spełnione.

Zapamiętajcie:

Wyjątek stanowi sytuacja, jeżeli zostały przez Państwa przebyte okresy ubezpieczenia w wymiarze krótszym niż jeden rok lub jeśli ma być wypłacana renta rodzinna dla sierot. Odnośnie powyższego prosimy przeczytać również rozdziały „Obliczanie emerytur i rent – kilka części składa się na jedną całość” oraz „Renta rodzinna dla sierot – czasami jeden płaci za wszystkich”.

Jeżeli nie spełniają Państwo wymaganych warunków w jednym państwie członkowskim, wówczas uwzględnione zostaną również okresy w innych państwach członkowskich. W ten sposób będą Państwo mogli ewentualnie mimo wszystko otrzymać rentę. Jeżeli przykładowo nie spełniają Państwo warunków do nabycia uprawnień tylko zgodnie z prawem niemieckim, to dodatkowo uwzględniane będą wszystkie okresy, które przebyli Państwo na obszarze innych państw członkowskich. Liczą się wszystkie okresy, które zostały przez Państwa przebyte do momentu wypłaty niemieckiego świadczenia (przykładowo do chwili powstania zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej).

Minimalny okres ubezpieczenia

Warunkiem każdego niemieckiego świadczenia emerytalno-rentowego jest opłacenie składek za określony czas. Ten minimalny okres ubezpieczenia, nazywany również stażem ubezpieczeniowym wymaganym do nabycia prawa do świadczeń /okresem wyczekiwania/, wynosi w zależności od rodzaju renty 5, 15, 20 lub 35 lat.

Do stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 5, 15 i 20 lat zalicza się:

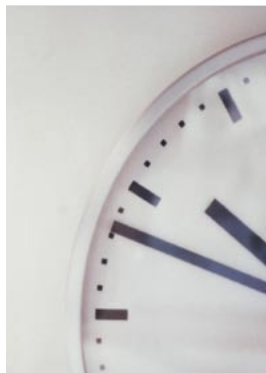
- okresy składkowe (składki obowiązkowe i dobrowolne),
- okresy zastępcze (na przykład okresy prześladowania politycznego w NRD),

- okresy z tytułu wyrównania zaopatrzenia emerytalno-rentowego dla rozwiedzionych lub podziału uprawnień emerytalnych nabytych w czasie trwania małżeństwa między rozwiedzionych (splitting) oraz
- okresy z tytułu dodatków za zatrudnienie w nieznacznym wymiarze czasu nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia

Do tego stażu ubezpieczeniowego wlicza się wszystkie okresy, które są do dyspozycji w innych państwach członkowskich dla rozpatrzenia Państwa prawa do emerytury/renty.

Więcej informacji odnośnie okresów niemieckich znajdą Państwo w broszurze „Każdy miesiąc liczy się do renty”.

Do stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 35 lat zaliczają się w Niemczech dodatkowo okresy zaliczane i uwzględniane. Uwzględnia się także określone okresy ubezpieczenia z innych państw członkowskich. Przy czym chodzi tu o okresy, które zazwyczaj liczą się tylko do obliczenia wysokości renty, a które nie są uwzględniane przy ustalaniu uprawnień.

Nasza wskazówka:

Okresy zaliczane to przykładowo okresy choroby, ciąży lub bezrobocia. Również okresy nauki w szkole oraz studiów mogą być okresami zaliczanymi. Okresy uwzględniane to na przykład okresy wychowywania dzieci.

Szczególne warunki ubezpieczeniowo-prawne

W przypadku niektórych emerytur/rent niemieckich muszą Państwo spełnić szczególne warunki, tak zwane warunki ubezpieczeniowo-prawne. Muszą Państwo mieć tutaj opłaconą w określonych okresach (na przykład w ciągu dziesięciu lat) wystarczającą ilość obowiązkowych składek na podstawie podlegającego ubezpieczeniu zatrudnienia albo działalności na własny rachunek. Dotyczy to między innymi rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej

Odnosnie powyższego prosimy przeczytać także rozdział „Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa”.

i emerytur z tytułu bezrobocia/zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu dla osób w wieku przedemerytalnym.

Wymagane obowiązkowe składki mogą Państwo oczywiście spełnić także odpowiednimi składkami obowiązkowymi opłaconymi w innych państwach członkowskich, o ile opłacili je Państwo na podstawie zatrudnienia albo prowadzenia działalności na własny rachunek.

Zapamiętajcie:

W innych państwach mogą Państwo posiadać także składki obowiązkowe bez wykonywania faktycznego zatrudnienia. Są to na przykład okresy zamieszkiwania w Danii, Finlandii, Islandii, Liechtensteinie, Holandii, Norwegii, Szwecji lub Szwajcarii. Okresy te nie zaliczają się niestety do spełnienia szczególnych warunków ubezpieczeniowo-prawnych.

Jeżeli w określonym przepisami okresie nie mogą Państwo bez własnej winy udokumentować niektórych miesięcy (na przykład z powodu ciąży lub choroby), wówczas „podstawowy” okres zostanie wydłużony wstecz o te miesiące, aby mogły być uwzględnione kolejne składki obowiązkowe.

Okres ten może być wydłużony o następujące okresy przebyte na obszarze państw członkowskich:

- pobieranie renty inwalidzkiej lub emerytury,
- pobieranie świadczeń z tytułu choroby,
- bezrobocie lub wypadek przy pracy,
- wychowywanie dzieci na obszarze innego państwa członkowskiego.

Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe wypłacają renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej, emerytury i renty z tytułu śmierci (renta dla wdów/wdowców, renta z tytułu wychowywania lub renta rodzinna dla sierot). W tym rozdziale zostaną Państwo poinformowani o tym, kiedy mogą Państwo skorzystać z jednej z tych rent.

Chcielibyśmy przede wszystkim przekazać Państwu informacje o świadczeniach oferowanych przez Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. Jaki na to wpływ ma europejskie prawo wspólnotowe oraz w jaki sposób prawo to może pomóc Państwu w zakresie własnych uprawnień, dowiedzą się Państwo z rozdziałów „Emerytura/renta – warunki podstawowe” oraz „Obliczanie emerytur i rent – kilka części składa się na jedną całość”.

Nasza wskazówka:

Aby się dowiedzieć, na które z niemieckich świadczeń emerytalno-rentowych spełniają już Państwo warunki, należy w swojej instytucji ubezpieczeniowej złożyć wniosek o informację o emeryturach/rentach. Tam znajdą Państwo wszystkie informacje.

W przypadku emerytury przed osiągnięciem 65. roku życia (renty dla osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu

upośledzenia przed osiągnięciem 63. roku życia) muszą się Państwo w Niemczech liczyć ze stałymi potrąceniami ze świadczenia. Za każdy miesiąc, w którym przedwcześnie, a więc przed 63. wzgl. 65. rokiem życia, pobierają Państwo emeryturę/rentę, świadczenie Państwa zostaje zmniejszone o 0,3 procenta.

Przykład:

Maria F. ukończy 60 lat w dniu 27 czerwca 2006 r. Jej emerytura dla kobiet ma się rozpocząć z dniem 1 lipca 2006 r., a więc pięć lat wcześniej. Potrącenie dla tej emerytury wyniesie 18 procent.

Aby móc określić wysokość swojego potrącenia, mogą Państwo sami ustalić początek swojej emerytury/renty. Zanim jednak zdecydujecie się Państwo na określoną emeryturę, winni Państwo wziąć pod uwagę to, że później zmiana na inną emeryturę (z mniejszymi potrąceniami) nie będzie już możliwa. Decyzję tą podejmujecie Państwo na zawsze. Prosimy o zwrócenie się o poradę. Jest to ważne również z tego względu, że w niektórych przypadkach istnieją uregulowania wyjątkowe.

Więcej informacji
odnośnie
powyższego znajdują
Państwo na stronie
31.

W przypadku rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej i wszystkich emerytur przed osiągnięciem 65. roku życia dodatkowe zarobki mogą mieć negatywny wpływ na wysokość renty. Dochody doliczane są również do rent z tytułu śmierci.

Renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej

Tę rentę otrzymują Państwo, jeżeli

- wskutek choroby lub kalectwa mają Państwo zmniejszoną zdolność do pracy zarobkowej i na powszechnym rynku pracy mogą Państwo wykonywać pracę w wymiarze nie dłuższym niż sześć godzin dziennie,

Renta ta jest płatna maksymalnie do ukończenia 65. roku życia.

- spełniają Państwo lub spełniają przedwcześnie (na przykład z powodu wypadku przy pracy) warunek posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego pięć lat oraz
- w ostatnich pięciu latach przed powstaniem zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej przebyli Państwo trzyletni okres opłacania obowiązkowych składek na podstawie podlegającego ubezpieczeniu zatrudnienia albo działalności lub
- przed 1 stycznia 1984 r. spełnili Państwo warunek posiadania minimalnego stażu wynoszącego pięć lat okresów opłacania obowiązkowych składek i każdy miesiąc od dnia 1 stycznia 1984 r. do momentu wypłaty świadczeń jest udokumentowany okresami w celu zachowania uprawnień emerytalno-rentowych.

Państwa instytucja ubezpieczeń emerytalno-rentowych ustala na podstawie dokumentów lekarskich, czy występuje u Państwa częściowa czy całkowita niezdolność do pracy. Renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej przysługuje Państwu wtedy, jeżeli mogą Państwo wykonywać pracę w czasie krótszym niż trzy godziny. Jeżeli mogą Państwo pracować dłużej niż trzy godziny dziennie, ale krócej niż sześć godzin, to otrzymają Państwo rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy zarobkowej. Wysokość tej renty jest dwa razy mniejsza niż renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Szczegółowe informacje znajdują Państwo w broszurze „Renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy: „Zabezpieczenie na wszelki wypadek”.

Renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej przysługuje Państwu zasadniczo na czas określony, a mianowicie maksymalnie przez trzy lata. Renta może zostać przedłużona, jeżeli ograniczenia zdrowotne utrzymują się w dalszym ciągu.

Emerytura podstawowa

Prawo do emerytury podstawowej przysługuje Państwu, jeżeli

- osiągnęli Państwo wiek 65 lat oraz
- spełniają Państwo warunek posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego pięć lat.

Szczegółowe informacje odnośnie wszystkich emerytur zawiera broszura „Odpowiednia emerytura dla Państwa”.

Jako emeryt pobierający emeryturę podstawową mogą Państwo uzyskiwać dodatkowe nieograniczone dochody i nie muszą się też Państwo obawiać żadnych potrąceń.

Emerytura dla ubezpieczonych o długoletnim okresie ubezpieczenia

Tę emeryturę otrzymują Państwo, jeżeli

- osiągnęli Państwo wiek 63 lat oraz
- spełniają Państwo warunek posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 35 lat.

Jeżeli urodzili się Państwo po 31 grudnia 1947 r., to granica wiekowa będzie dla Państwa stopniowo obniżana z 63. na 62. rok życia. Jeżeli urodzili się Państwo w listopadzie 1949 r. i później, to mogą Państwo otrzymać emeryturę w wieku 62 lat.

Zapamiętajcie:

Jeżeli emerytura będzie wypłacana Państwu przed 65. rokiem życia, to muszą się Państwo liczyć z potrąceniami ze świadczenia w wysokości 0,3 procenta na miesiąc.

Emerytura dla osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu upośledzenia

Jako osoba niepełnosprawna o znacznym stopniu upośledzenia mogą Państwo otrzymać rentę w wieku 60 lat, jeżeli spełniają Państwo warunek posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 35 lat.

Jako osoba niepełnosprawna o znacznym stopniu upośledzenia muszą Państwo w myśl przepisów niemieckiego prawa mieć uznany co najmniej 50-procentowy stopień upośledzenia (wymagane jest przedłożenie odpowiedniego zaświadczenia). W przypadku zamieszkiwania na obszarze państwa członkowskiego stopień upośledzenia stwierdza właściwy niemiecki urząd d/s zaopatrzenia dla zagranicy.

Informacje o właściwym niemieckim urzędzie d/s zaopatrzenia dla zagranicy uzyskają Państwo w instytucjach Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych.

Jeżeli urodzili się Państwo przed 1 stycznia 1951 r., to mają Państwo prawo do emerytury dla osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu upośledzenia również wtedy, jeżeli w momencie rozpoczęcia renty są Państwo osobą niezdolną do wykonywania zawodu lub pracy zarobkowej zgodnie z prawem obowiązującym w dniu 31 grudnia 2000 r. Jeżeli renta będzie wypłacana przed 63. rokiem życia, to muszą Państwo liczyć się z reguły z potrąceniami z renty w wysokości 0,3 procenta na miesiąc.

Emerytura dla kobiet

Tę emeryturę mogą pobierać kobiety, które

- urodziły się przed 1952 r.,
- osiągnęły wiek 60 lat,
- udowodniły wymagany staż ubezpieczeniowy wynoszący 15 lat oraz
- po ukończeniu 40. roku życia mają opłacone składki obowiązkowe na podstawie podlegającego ubezpieczeniu zatrudnienia albo działalności za okres dłuższy niż dziesięć lat.

Jeżeli chcą Państwo pobierać emeryturę przed 65. rokiem życia, to muszą się Państwo z reguły liczyć z potrąceniami ze świadczenia w wysokości 0,3 procenta na miesiąc.

Emerytura z tytułu bezrobocia lub po zatrudnieniu w niepełnym wymiarze czasu dla osób w wieku przedemerytalnym

Tę emeryturę mogą Państwo otrzymać, jeżeli

- urodzili się Państwo przed 1952 r.,
- osiągnęli Państwo wiek co najmniej 60 lat (od 2012 r.: 63 lata) (dla osób urodzonych od 1946 r. do 1948 r. wiek emerytalny zostanie stopniowo podniesiony do 63 lat),
- są Państwo bezrobotni w momencie rozpoczęcia emerytury i po ukończeniu wieku 58 lat i sześciu miesięcy byli Państwo bezrobotni przez łącznie 52 tygodnie albo przez dwa lata wykonywali Państwo pracę w niepełnym wymiarze czasu zgodnie z niemiecką Ustawą o zatrudnieniu w niepełnym wymiarze czasu dla osób w wieku przedemerytalnym,

- spełniają Państwo warunek posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 15 lat oraz
- w ciągu ostatnich dziesięciu lat przed rozpoczęciem emerytury opłacili Państwo składki obowiązkowe na podstawie podlegającego ubezpieczeniu zatrudnienia albo działalności za okres co najmniej ośmiu lat.

Jeżeli emerytura będzie wypłacana przed 65. rokiem życia, to muszą się Państwo liczyć z potrąceniami ze świadczenia w wysokości 0,3 procenta na miesiąc.

Renty dla wdów i wdowców

Po śmierci małżonka mogą Państwo otrzymać rentę dla wdów lub wdowców, jeżeli zmarły małżonek pobierał do śmierci rentę albo spełnił warunek posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego pięć lat albo spełnił ten warunek przedwcześnie (na przykład wskutek wypadku przy pracy).

Zapamiętajcie:

Partnerzy homoseksualni, którzy założyli Partnerstwo Rejestrowane, są we wszystkich punktach zrównani z partnerami prawomocnego małżeństwa.

W celu otrzymania renty muszą Państwo w chwili śmierci współmałżonka pozostawać co najmniej rok w związku małżeńskim. Ten minimalny czas trwania małżeństwa wynoszący jeden rok nie obowiązuje tylko wtedy, jeżeli zawarli Państwo związek małżeński przed 1 stycznia 2002 r. i jeden z małżonków jest urodzony przed 2 stycznia 1962 r. albo gdy małżeństwo nie zostało zawarte z powodów zaopatrzenia. Nie mogą Państwo ponownie zawrzeć związku małżeńskiego.

Renta dla wdów lub wdowców może być wypłacana jako renta mała lub duża. Aby otrzymać dużą rentę, muszą Państwo

- mieć ukończony 45. rok życia lub
- mieć zmniejszoną zdolność do pracy zarobkowej lub
- wychowywać własne dziecko lub dziecko osoby zmarłej, które nie ukończyło jeszcze 18. roku życia lub
- sprawować we wspólnocie domowej opiekę nad własnym dzieckiem lub dzieckiem osoby zmarłej, które nie jest zdolne do samodzielnej egzystencji z powodu ułomności fizycznej, upośledzenia umysłowego lub psychicznego.

Jeżeli te warunki nie są spełnione, wówczas otrzymają Państwo małą rentę dla wdów względnie wdowców. Renta ta wypłacana jest maksymalnie przez 24 miesiące kalendarzowe po śmierci ubezpieczonego. Wynosi ona 25 procent renty ubezpieczonego. Duża renta dla wdów lub wdowców wypłacana jest na stałe. Wynosi ona z reguły 55 procent renty osoby ubezpieczonej.

Jeżeli zawarli Państwo związek małżeński przed 1 stycznia 2002 r. i jeden z małżonków jest urodzony przed 2 stycznia 1962 r., wówczas mała renta dla wdów lub wdowców wypłacana jest również na czas nieograniczony. Prawo do renty dla wdów lub wdowców nie przysługuje, jeżeli został przeprowadzony podział uprawnień emerytalnych nabytych w czasie trwania małżeństwa między rozwiedzionych (splitting).

Prawo wdowy lub wdowca do renty rodzinnej ustaje z chwilą ponownego zawarcia związku małżeńskiego. Na wniosek mogą Państwo otrzymać odprawę na rzecz swojej renty. Wynosi ona 24-krotność przeciętnej wysokości renty z ostatnich dwunastu miesięcy. W przypadku małej renty dla wdów względnie wdowców, do której prawo przysługuje maksymalnie na 24 miesiące kalendarzowe, odprawa ograniczona jest do niewykorzystanej kwoty pozostałej do końca okresu ważności renty.

Szczegółowe informacje odnośnie wszystkich rent rodzinnych zawiera broszura „Renty dla uprawnionych członków rodziny zmarłego zabezpieczają egzystencję”.

Przykład:

Rencista Willi B. zmarł w maju 2004 r. Jego wdowa Ulla B. otrzymuje od czerwca 2004 r. dużą rentę wdowią. W czerwcu 2006 r. wychodzi ponownie za mąż, tym samym w dniu 30 czerwca 2006 r. kończy się jej wdowią renta. W dwunastu miarodajnych miesiącach przed ustaniem renty (od lipca 2005 r. do czerwca 2006 r.) Ulla B. pobierała rentę dla wdów w wysokości średnio 520 EUR (przed potrąceniem własnych udziałów do ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego oraz pielęgnacyjnego rencisty). Odprawa wynosi 24-krotność tej średniej kwoty, a więc 12480 EUR.

Renty rodzinne dla sierot

Renta rodzinna dla sierot (renta rodzinna dla półsierot) może być wypłacana po śmierci ubezpieczonego, jeżeli ubezpieczony

- pobierał rentę do śmierci lub
- w chwili śmierci posiadał wymagany staż ubezpieczeniowy wynoszący pięć lat lub spełnił ten warunek przedwcześnie (na przykład w następstwie wypadku przy pracy).

W razie śmierci także drugiego rodzica wypłacana jest renta rodzinna dla sierot zupełnych.

Rentę rodzinną dla sierot otrzymują dzieci własne i adoptowane zmarłego oraz pasierbowie, wychowankowie, wnuki i rodzeństwo, którzy zostali przyjęci do jego gospodarstwa domowego i którzy w przeważającej części pozostawali na jego utrzymaniu. Renta jest wypłacana do ukończenia 18. roku życia.

Ponadto rentę możemy wypłacać maksymalnie do ukończenia 27. roku życia tylko przy spełnieniu określonych warunków (na przykład nauka w szkole lub nauka zawodu). Jeżeli nauka w szkole lub nauka zawodu przedłuży się wskutek odbywania ustawowej zasadniczej służby wojskowej lub służby zastępczej, wówczas możemy wypłacać rentę rodzinną dla sierot na czas trwania służby również powyżej 27. roku życia. Obowiązuje to

jednakże tylko wtedy, jeżeli dziecko w wieku powyżej 27 lat znajduje się w trakcie nauki w szkole lub nauki zawodu.

Nasza wskazówka:

W przypadku rent rodzinnych dla sierot przyznawanych zgodnie z europejskim prawem wspólnotowym należy uwzględnić sprawy szczególne. Odnośnie tego prosimy przeczytać rozdział „Renta rodzinna dla sierot – czasami jeden płaci za wszystkich”.

Inne renty z tytułu śmierci

Jeżeli rozwiedli się Państwo po 30 czerwca 1977 r. i Państwa wcześniejszy małżonek zmarł, to może Państwu przysługiwać prawo do renty z tytułu wychowywania. Będzie ona wypłacana z Państwa własnych okresów ubezpieczenia, jeżeli wychowują Państwo dziecko. To samo obowiązuje w przypadku Partnerstw Rejestrowanych.

Renta dla wdów lub wdowców po przedostatnim małżonku jest przez nas wypłacana wtedy, jeżeli po śmierci swojego wcześniejszego małżonka zawarli Państwo ponownie związek małżeński względnie założyli Partnerstwo Rejestrowane i ten nowy związek został obecnie rozwiązany lub zniesiony (przykładowo w następstwie śmierci).

Jeżeli Państwa małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód przed 1 lipca 1977 r., to przy określonych warunkach może być wypłacana renta dla rozwiedzionych wdów lub wdowców.

Emerytury/renty a dochody

Jeżeli przed 65. rokiem życia oprócz renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej lub emerytury uzyskują Państwo dodatkowe dochody, to nie wolno Państwu przekroczyć określonego limitu zarobków dodatkowych. Krajowe i zagraniczne wynagrodzenia za pracę i dochody z pracy mają te same następstwa. Wolno Państwu zarobić dodatkowo nie więcej niż 350 EUR miesięcznie. W przypadku przekroczenia tego limitu zarobków dodatkowych emerytura/

Szczegóły odnośnie tych rent zawiera broszura „Renty dla uprawnionych członków rodziny zmarłego zabezpieczają egzystencję”.

renta będzie Państwu wypłacana jedynie jako świadczenie niepełne lub nie będzie wypłacana wcale.

Zapamiętajcie:

W przypadku rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej jako dochody uwzględnia się także określone świadczenia socjalne.

Wszystkie informacje odnośnie między państwowego i wewnątrzpaństwowego obliczania emerytur/rent znajdują Państwo w rozdziale „Obliczanie emerytur i rent – kilka części składa się na jedną całość”.

W przypadku rent rodzinnych Państwa własny dochód powyżej kwoty wolnej zalicza się po pierwszych trzech miesiącach po śmierci ubezpieczonego w 40 procentach. Uwzględniane są także świadczenia socjalne, majątek i porównywalne dochody zagraniczne. Przy czym uwzględniana jest kwota brutto przed potrąceniem podatków zagranicznych albo składek do ubezpieczenia społecznego. Aby otrzymać kwoty netto, z dochodów tych potrąca się kwoty określone ryczałtowo.

W ramach między państwowego obliczania emerytur/rent dochody podlegające zaliczeniu uwzględnia się zgodnie z zasadą pro rata. Jeżeli podlegające zaliczeniu dochody prowadzą równocześnie do skrócenia lub ustania Państwa renty rodzinnej w innym państwie członkowskim, to zaliczenie zgodnie z zasadą pro rata ma miejsce również w ramach wewnątrz państwowego obliczania emerytur/rent.

W przypadku rent rodzinnych dla sierot dochody są uwzględniane dopiero wtedy, gdy sierota ma więcej niż 18 lat.

Górnicy – specjalne świadczenia Spółki Brackiej

Z uwagi na szczególne obciążenia i ryzyko, na które są wystawieni pracownicy górniczy, niemieckie prawo przewiduje w odniesieniu do nich uregulowania specjalne. Ponadto ten krąg osób obejmuje również europejskie prawo wspólnotowe.

Odnosnie innych rent prosimy przeczytać rozdział „Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa”.

Górnické ubezpieczenie emerytalno-rentowe przewiduje oprócz rent z ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego specjalne świadczenia górnicze.

Renta dla górników o zmniejszonej zdolności do wykonywania zawodu w górnictwie

Tę rentę mogą Państwo otrzymywać do chwili ukończenia 65. roku życia, jeżeli są Państwo osobą o zmniejszonej zdolności do wykonywania zawodu w górnictwie,

- spełniają Państwo lub spełnili przedwcześnie warunek posiadania minimalnego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego pięć lat legitymując się okresami opłacania obowiązkowych składek górniczych oraz
- w ostatnich pięciu latach przed wystąpieniem zmniejszonej zdolności do wykonywania zawodu w górnictwie opłacili Państwo obowiązkowe składki górnicze za okres trzech lat lub
- przed 1 stycznia 1984 r. spełnili Państwo warunek posiadania minimalnego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 5 lat legitymując się okresami opłacania obowiązkowych składek i każdy miesiąc kalendarzowy od

dnia 1 stycznia 1984 r. do momentu wypłaty świadczeń udokumentowany jest okresami w celu zachowania uprawnień emerytalno-rentowych.

Renta dla górników po ukończeniu 50. roku życia

Tę rentę mogą Państwo otrzymywać do chwili ukończenia 65. roku życia, jeżeli

- ukończyli Państwo 50. rok życia,
- nie wykonują już Państwo żadnego zatrudnienia i pracy na własny rachunek równorzędnej ekonomicznie z wykonywaną przez Państwa dotychczas pracą górniczą oraz
- spełniają Państwo warunek posiadania stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 25 lat legitymując się okresami opłacania obowiązkowych składek górniczych na podstawie zatrudnienia obejmującego prace wykonywane stale pod ziemią lub prace równorzędne.

Emerytura dla górników o długoletnim zatrudnieniu pod ziemią

Tę emeryturę mogą Państwo otrzymać, jeżeli

- ukończyli Państwo 60. rok życia oraz
- spełniają Państwo warunek posiadania stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 25 lat legitymując się okresami opłacania obowiązkowych składek górniczych na podstawie zatrudnienia obejmującego prace wykonywane stale pod ziemią lub prace równorzędne.

Górnictwo świadczenie wyrównawcze

Prawo do tego specjalnego świadczenia górniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego mają Państwo, o ile

- z przyczyn racjonalizacyjnych odchodzą Państwo z zakładu górniczego po ukończeniu 55. roku życia lub
- odchodzą Państwo z zakładu górniczego po ukończeniu 50. roku życia i do chwili ukończenia 55. roku życia pobierali Państwo zasiłek adaptacyjny dla zwolnionych pracowników górnictwa oraz
- spełnili Państwo warunek posiadania stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 25 lat legitymując się okresami opłacania obowiązkowych składek górniczych na podstawie zatrudnienia pod ziemią albo górniczymi okresami

składkowymi, wykonywali Państwo zatrudnienie pod ziemią i musieli z niego zrezygnować z powodu choroby lub ułomności fizycznej, upośledzenia umysłowego lub psychicznego.

Prawo do górniczego świadczenia wyrównawczego mają Państwo tylko wtedy, jeżeli odchodzą Państwo z górniczego zakładu w Niemczech. Zarówno w przypadku emerytur/rent górniczych jak i w przypadku górniczego świadczenia wyrównawczego nie wolno Państwu przekroczyć określonych limitów zarobków dodatkowych. Limity te obliczane są indywidualnie.

Specjalne świadczenie górnicze może być Państwu wypłacane tylko wtedy, jeżeli przebyłymi okresami ubezpieczenia górniczego spełnią Państwo warunki ubezpieczeniowo-prawne.

W innych państwach członkowskich istnieją specjalne systemy dla górników, które odpowiadają niemieckiemu górniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, jak na przykład we Francji. Okresy ubezpieczenia przebyte przez Państwa w tych systemach mogą być uwzględniane przy ustalaniu prawa do specjalnego świadczenia górniczego.

Jeżeli inne państwa członkowskie nie posiadają specjalnych systemów dla górników, to Państwa okresy w górniczym ubezpieczeniu emerytalno-rentowym mogą być uwzględnione tylko wtedy, gdy zatrudnienie wykonywane było w zakładzie górniczym. Jeżeli dodatkowym wymogiem jest „wykonywanie stałych prac pod ziemią“, to także tutaj uwzględniane będą odpowiednie prace wykonywane przez Państwa w innych państwach członkowskich.

Obliczanie emerytur i rent – kilka części składa się na jedną całość

Po zaznajomieniu się z tym, od kiedy i przy spełnieniu jakich warunków mogą Państwo pobierać świadczenie emerytalno-rentowe z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych, będzie Państwa interesować wysokość Państwa emerytury lub renty. Przy czym wszystkie Państwa świadczenia emerytalno-rentowe z państw członkowskich składają się łącznie na jedną całość - całkowite zaopatrzenie na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w Europie.

Odnosnie warunków przyznawania niemieckich świadczeń emerytalno-rentowych prosimy przeczytać rozdział „Odpowiednia emerytura/renta dla Państwa”.

Europejskie prawo wspólnotowe może mieć wpływ na obliczanie Państwa świadczenia emerytalno-rentowego. Ma ono eliminować niekorzystne następstwa, jeżeli pracowali Państwo i zamieszkiwali na terytorium kilku państw członkowskich. Dlatego przewiduje szczególnie między-państwowy tryb obliczania świadczeń. Nie oznacza to jednak, że tylko jeden kraj wypłaca Państwu emeryturę lub rentę ze wszystkich okresów przebytych na obszarze państw członkowskich. Każde państwo członkowskie, w którym byli Państwo ubezpieczeni, przyznaje, oblicza i wypłaca Państwu własną emeryturę lub rentę zgodnie ze swoimi przepisami.

Celem międzypaństwowego trybu obliczania świadczeń emerytalno-rentowych jest traktowanie Państwa tak, jakby przebyli Państwo całe swoje życie ubezpieczeniowe tylko w jednym państwie członkowskim. Dlatego instytucja

ubezpieczenia emerytalno-rentowego Państwa będzie przykładowo uwzględniać także Państwa okresy z Włoch, Norwegii, Szwajcarii albo Węgier. Jeżeli spełniają Państwo warunki do przyznania emerytury lub renty tylko łącznie z okresami przebytymi w państwach członkowskich, to tylko ta emerytura lub renta międzypaństwowa zostanie obliczona i będzie Państwu wypłacana. Dalsze obliczenie tylko na podstawie okresów niemieckich nie nastąpi.

Jeżeli mają Państwo prawo do emerytury lub renty tylko na podstawie Państwa niemieckich okresów, to świadczenie będzie obliczane dodatkowo – do obliczenia między-państwowego – też tylko z niemieckich okresów. To obliczenie nazywane jest obliczeniem wewnątrzpaństwowym.

Zapamiętajcie:

Jeżeli Państwa emerytura lub renta będzie obliczana w trybie obliczenia wewnątrz- i międzypaństwowego, to składki zostaną porównane i będzie wypłacone Państwu wyższe świadczenie. Decyzja o emeryturze lub rencie jest w takim wypadku z reguły trochę bardziej obszerna, gdyż zawiera wówczas dwa obliczenia.

Wewnątrzpaństwowy tryb obliczania emerytur/rent

Przy wewnątrzpaństwowym obliczaniu emerytur lub rent europejskie prawo wspólnotowe nie ma żadnego wpływu. Obliczanie jest przeprowadzane tak, jakby Państwo zawsze pracowali tylko w Niemczech. Wysokość Państwa niemieckiej emerytury lub renty zależy głównie od wysokości Państwa dochodów, za które opłacili Państwo składki w czasie swojego życia ubezpieczeniowego w Niemczech. W momencie obliczania ustalone są trzy czynniki wzoru na obliczanie emerytur/rent: czynnik dostępu, aktualny wskaźnik wysokości emerytury/renty i wskaźnik rodzaju renty. Punkty płacowe muszą jeszcze zostać ustalone.

Wzór na obliczanie emerytur/rent

punkty płacowe x czynnik dostępu x wskaźnik rodzaju renty x aktualny wskaźnik wysokości emerytury/renty

= miesięczna renta

Punkty płacowe określone są zasadniczo przez dochody osiągnięte przez Państwo w poszczególnych latach. Dochodzą do tego składki dobrowolne, które przeliczane są najpierw na płace i punkty płacowe o ustalonej wartości (na przykład za okresy wychowywania dzieci). Państwa dochody z kolejnych lat będą porównywane z przeciętnymi dochodami wszystkich ubezpieczonych. Jeżeli Państwa dochód odpowiadał przeciętnemu dochodowi, to otrzymają Państwo za to jeden punkt płacowy. Przy mniejszych dochodach odpowiednio mniej punktów płacowych, a przy wyższych odpowiednio więcej.

Prosimy przeczytać także naszą broszurę „Jak obliczyć swoją rentę?”

Zarobki za zatrudnienie w nowych krajach federalnych (landach) są podwyższane do poziomu obowiązującego w starych krajach federalnych za pomocą ustalonego współczynnika. Ustalone w ten sposób punkty płacowe nazywane są punktami płacowymi (Wschód).

Okresy nieskładkowe są również oceniane przy pomocy punktów płacowych. Ocena tych okresów zależy od wysokości Państwa dochodów oraz ilości okresów ubezpieczenia w ciągu całego życia ubezpieczeniowego.

Wszystkie ustalone punkty płacowe zostają na koniec zliczone.

Czynnik dostępu wynosi w normalnym przypadku 1,0. W przypadku emerytur zmniejsza się on o 0,3 procenta za każdy miesiąc, w którym korzystają Państwo wcześniej ze świadczenia (maksymalnie o 18 procent). Czynnik dostępu w przypadku rent z tytułu zmniejszenia zdolności do pracy zarobkowej oraz rent z tytułu śmierci jest z reguły zmniejszany o 0,3 procenta za każdy miesiąc kalendarzowy, w którym

pobierają Państwo rentę przed ukończeniem 63. roku życia (jednak maksymalnie o 10,8 procent).

Wysokość świadczenia dostosowywana jest raz w roku do rozwoju gospodarczego przy pomocy aktualnego wskaźnika wysokości emerytury/renty. Wyraża on wartość odpowiadającą miesięcznej emeryturze/rencie, którą przeciętnie zarabiający może osiągnąć w jednym roku. Dla punktów płacowych (Wschód) miarodajny jest własny aktualny wskaźnik wysokości emerytury/renty (Wschód).

Wskaźnik rodzaju renty zależy od rodzaju emerytury/renty i wynosi w przypadku

emerytur, rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej i rent z tytułu wychowywania 1,0,

rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy zarobkowej 0,5,

rent rodzinnych dla pól sierot względnie sierot zupełnych 0,1 względnie 0,2,

małych rent dla wdów względnie wdowców za pierwsze trzy lata kalendarzowe po śmierci ubezpieczonego 1,0, następnie 0,25 i w przypadku

dużych rent dla wdów względnie wdowców za pierwsze trzy lata kalendarzowe po śmierci ubezpieczonego 1,0, następnie z reguły 0,55.

Z tych poszczególnych części składowych wyliczana jest potem emerytura/renta według wzoru do obliczania emerytur/rent.

Między państwowy tryb obliczania emerytur/rent

Przy między państwowym obliczaniu emerytur lub rent działa europejskie prawo wspólnotowe. Obok okresów zaliczanych zgodnie z niemieckimi przepisami regulującymi uwzględniane są tutaj także okresy ubezpieczenia przebyte na obszarze państw członkowskich. Instytucje ubezpieczenia emerytalno-rentowego w państwach członkowskich zgłaszają sobie wzajemnie te okresy, jeżeli przy składaniu wniosku wymienia Państwo wszystkie kraje, w których Państwo pracowali.

Odnosnie składania wniosku prosimy przeczytać także strony od 49 do 51.

Zapamiętajcie:
Osiągnięty przez Państwa dochód nie ma dla
międzypaństwowego trybu obliczania emerytur
i rent żadnego znaczenia i nie będzie przekazywany.

Instytucje muszą też ustalić, czy chodzi o okresy składkowe czy okresy nieskładkowe.

Obliczenie międzypaństwowe każde z państw członkowskich przeprowadza dla siebie samego. Następuje ono w dwóch etapach dotyczących wyliczenia

- kwoty teoretycznej ze wszystkich okresów przebytych na obszarze państw członkowskich oraz
- przysługującego Państwu częściowego świadczenia wynikającego z proporcji własnych okresów ubezpieczenia do okresów ubezpieczenia przebytych we wszystkich państwach członkowskich.

Kwota teoretyczna

Do obliczenia kwoty teoretycznej każde państwo członkowskie ocenia wszystkie okresy przebyte na obszarze państw członkowskich jak swoje własne.

Ponieważ zgłaszane są tylko same okresy ubezpieczenia, to za zarobki osiągnięte za granicą nie mogą być policzone żadne punkty płacowe. Wszystkie okresy składkowe przebyte w państwach członkowskich otrzymają zatem w ramach niemieckiego wyliczania emerytur/rent średnią wartość punktów płacowych z niemieckich składek. Okresy nieskładkowe przebyte na obszarze państw członkowskich są oceniane jak odpowiednie okresy niemieckie, za które nie zostały opłacone żadne składki. Kwota teoretyczna niemieckiej emerytury/renty wylicza się więc ze wszystkich punktów płacowych za okresy niemieckie i przebyte na obszarze państw członkowskich.

Okresy
nieskładkowe są
przykładowo
okresami
zaliczanymi.

Przykład:

Anja K. pracowała w Niemczech, Austrii i na Węgrzech. Z jej niemieckich okresów wynika 25 punktów płacowych. Ponieważ przepracowała w Niemczech 250 miesięcy, to z tego wylicza się średnia wartość 0,1 punktu płacowego na miesiąc. Za pomocą tej średniej wartości oceniane są okresy w Austrii (150 miesięcy) i na Węgrzech (100 miesięcy).

Poza tym obliczanie emerytury/renty następuje według tego samego wzoru obliczania jak wzór stosowany w wewnątrzpaństwowym trybie obliczania świadczeń.

Przykład:

Dla Anji K. oznacza to, że jej miesiące w Austrii i na Węgrzech przyniosą łącznie 25 punktów płacowych. Aby obliczyć teoretyczną kwotę jej świadczenia, do wzoru na obliczanie emerytur/rent wprowadza się łącznie 50 punktów płacowych.

Każdy miesiąc uwzględniany jest tylko raz, nawet jeżeli niemieckie okresy ubezpieczenia i okresy ubezpieczenia przebyte na obszarze państw członkowskich miałyby się pokrywać, na przykład przy zmianie miejsca pracy w ciągu jednego miesiąca. Obydwa okresy będą oceniane tylko w wyjątkowych przypadkach.

Zapamiętajcie:

Możemy wyjaśnić Państwu tylko oddziaływanie w niemieckiej emeryturze/rencie międzypaństwowej okresów przebytych na obszarze państw członkowskich. Jeżeli chcielibyście się Państwo dowiedzieć, jaki wpływ mają na przykład niemieckie okresy na Państwa francuską, włoską czy polską emeryturę/rentę, prosimy zwrócić się do właściwej dla Państwa instytucji za granicą. Ale jedno jest wszędzie tak samo, że obce okresy muszą być traktowane jak własne.

Jeżeli opłacali Państwo składki dobrowolne w jednym państwie członkowskim, podczas gdy pracowali Państwo i opłacali składki obowiązkowe w innym państwie członkowskim, wówczas składki dobrowolne są odsuwane na drugi plan. Nie podwyższają one kwoty teoretycznej, ale też nie przepadają bez rekompensaty. Z tych składek ustalana jest osobna część emerytury/renty, która w połączeniu z emeryturą/rentą częściową tworzy emeryturę lub rentę międzypaństwową.

Jeżeli w jednym państwie członkowskim pracowali Państwo jako pracownik i w tym samym czasie w innym państwie członkowskim opłacali Państwo również składki obowiązkowe jako osoba prowadząca działalność na własny rachunek, wówczas to równoczesne ubezpieczenie będzie podwójnie uwzględniane przy obliczaniu emerytur/rent.

Emerytura/renta częściowa

Po obliczeniu kwoty teoretycznej należy w drugim etapie zapobiec sytuacji, że wszystkie okresy zostaną ocenione wielokrotnie; a więc że każda instytucja będzie wypłacać świadczenie, które zostało obliczone ze wszystkich okresów.

Aby temu zapobiec, z kwoty teoretycznej tworzy się wówczas emeryturę/rentę częściową. Dokonuje się tego na podstawie proporcji okresów własnych – w odniesieniu do instytucji, która dokonuje właśnie obliczenia – w stosunku do wszystkich okresów. Nazywane jest to zasadą pro rata.

Przy obliczaniu niemieckiej emerytury/renty międzypaństwowej wynika stosunek niemieckich okresów do wszystkich okresów przebytych na obszarze państw członkowskich (łącznie z okresami niemieckimi). Tu miarodajne są punkty płacowe za poszczególne okresy, natomiast w innych państwach członkowskich jest to liczba miesięcy.

Przykład:

Za swoje 500 miesięcy Anja K. otrzymuje 50 punktów płacowych. Proporcja pro rata ustala się zatem następująco:

Niemcy	25 punktów płacowych do 50 punktów płacowych = 50 procent
Austria	150 miesięcy: 500 miesięcy = 30 procent
Węgry	100 miesięcy: 500 miesięcy = 20 procent

Emerytury/renty częściowe z Niemiec (50 procent), Austrii (30 procent) i Węgier (20 procent) składają się łącznie na całkowite zaopatrzenie europejskie. Niemiecka emerytura/renta międzypaństwowa wyliczana jest z 50 punktów płacowych $\times$ 50 procent = 25 punktów płacowych.

Nie we wszystkich przypadkach obliczanie międzypaństwowe przynosi korzystniejsze wyniki. Jest ono wyższe niż obliczanie wewnątrzpaństwowe przeważnie tylko w przypadku posiadania niemieckich okresów nieskładkowych, które otrzymają wyższą ocenę przez okresy przebyte w państwach członkowskich. Dlatego instytucja ubezpieczeniowa Państwa oblicza zazwyczaj dla porównania także emeryturę/rentę wewnątrzpaństwową,

jeżeli mają Państwo do niej prawo już na podstawie okresów niemieckich.

Zasada pro rata w ramach międzypaństwowego trybu obliczania emerytur/rent jest ważna także wtedy, jeśli do Państwa emerytury/renty muszą być doliczone dochody lub świadczenia. Gdyż podlegające doliczeniu dochody będą w przypadku emerytury/renty międzypaństwowej doliczane tylko zgodnie z zasadą pro rata. Zmniejsza to kwotę podlegającą doliczeniu i wpływa korzystnie na wysokość świadczenia emerytalno-rentowego. Jeżeli podlegające doliczeniu dochody prowadzą jednocześnie do zmniejszenia lub utraty Państwa renty rodzinnej w innym państwie członkowskim, wówczas doliczenie zgodnie z zasadą pro rata będzie miało miejsce również w ramach niemieckiego obliczania wewnątrypaństwowego.

Nasza wskazówka:

Jeżeli pracowali Państwo w innym państwie członkowskim tylko przez krótki czas i przebyli okresy ubezpieczenia w wymiarze krótszym niż jeden rok, to okresy te przejmowane są przez inne państwa członkowskie. W ten sposób unika się bardzo małych emerytur/rent i zmniejsza nakład pracy administracyjnej. Jeżeli jednak w danym państwie członkowskim już na podstawie tych nieznacznych okresów istnieje prawo do świadczeń emerytalno-rentowych, to okresy te nie mogą zostać przejęte przez inne państwa.

Renta rodzinna dla sierot – czasami jeden płaci za wszystkich

Europejskie prawo wspólnotowe przewiduje w odniesieniu do sierot wyjątek od zasady – każde państwo członkowskie płaci tylko „swoją” rentę –. Jedno państwo członkowskie zastępuje tutaj czasami wszystkie.

Prosimy przeczytać
także rozdział
„Zmiany w
europejskim prawie
wspólnotowym –
korzyści nie
przepadają”.

Tak jest przede wszystkim zawsze w przypadku, gdy ubezpieczony zmarł już przed 1 września 1999 r. Uregulowanie to obowiązuje nadal także po tym czasie, jeżeli okresy ubezpieczenia przebyte zostały również w Belgii, Danii, Francji, Wielkiej Brytanii lub Irlandii.

Na podstawie zmian w europejskim prawie wspólnotowym można przeprowadzić rewizję przypadków, w których ubezpieczony zmarł już przed 1 września 1999 r.

Właściwe państwo członkowskie sumuje wszystkie okresy ubezpieczenia, a następnie wypłaca łączną rentę. Właściwym państwem członkowskim jest zazwyczaj to państwo, w którym sierota zamieszkuje.

Państwa członkowskie, które później same nie wypłacają renty rodzinnej dla sierot, zawsze sprawdzają, czy wypłacany jest dodatek.

Zapamiętajcie:

Jeżeli sierota nie zamieszkuje w jednym z państw członkowskim, to renta rodzinna dla sierot może być ewentualnie nie wypłacana.

Ma to miejsce w przypadku, jeżeli krajowa renta rodzinna dla sierot byłaby wyższa od rodzinnej renty dla sierot wypłacanej przez właściwe państwo członkowskie na podstawie wszystkich okresów ubezpieczenia. Różnicę stanowi dodatek.

Nasza wskazówka:

Dodatek jest sprawdzany automatycznie, dlatego specjalny wniosek nie jest konieczny.

Zmiany w europejskim prawie wspólnotowym – korzyści nie przepadają

W związku z przystąpieniem nowych państw członkowskich do Unii rozszerza się obszar działania europejskiego prawa wspólnotowego. Niezależnie od tego samo europejskie prawo wspólnotowe podlega stałym przeobrażeniom. Zmiany te mogą mieć znaczenie również dla Państwa. Z tego powodu przysługuje Państwu prawo do sprawdzenia swojej emerytury/renty.

Jeżeli dotychczas nie mogła być Państwu wypłacana żadna niemiecka emerytura/renta, ponieważ nie spełniali Państwo warunków, to prawo to może powstać po raz pierwszy w wyniku działania europejskiego prawa wspólnotowego. Także po przystąpieniu nowych państw członkowskich może po raz pierwszy powstać niemieckie prawo do świadczeń lub też dotychczasowa Państwa emerytura/renta może się zwiększyć, jeżeli mogą Państwo wykazać okresy ubezpieczenia przebyte w nowych państwach członkowskich.

To oznacza, że wraz z przystąpieniem nowych państw członkowskich do Unii lub wejściem w życie europejskiego prawa wspólnotowego uzyskują Państwo możliwość rewizji emerytury/renty. Możliwe jest to nawet wtedy, gdy samo prawo wspólnotowe się zmieni i obejmie na przykład dalsze kręgi osób.

We wszystkich przypadkach otrzymają Państwo emeryturę/rentę względnie wyższą emeryturę/rentę najwcześniej od wyznaczonego dnia, na przykład od momentu przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii. Jeżeli nie wynikną z tego żadne korzyści dla Państwa, to wszystko pozostanie tak jak było.

Zapamiętajcie:

Od momentu przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii, wejścia w życie europejskiego prawa wspólnotowego lub zmiany w europejskim prawie wspólnotowym mają Państwo dwa lata czasu na złożenie wniosku o rewizję. Po upływie tego dwuletniego terminu emerytura/renta względnie wyższa emerytura/renta rozpoczyna się z dniem złożenia wniosku.

Wniosek o emeryturę/rentę

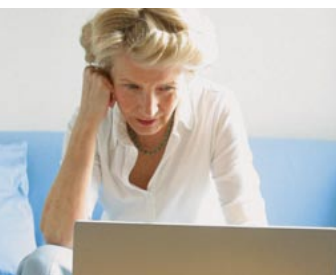
O emerytury/renty z Niemieckiego Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowego i innych państw członkowskich muszą Państwo złożyć wniosek. W tym miejscu chcielibyśmy Państwu wyjaśnić w skrócie, kiedy rozpoczyna się emerytura/renta niemiecka, gdzie mogą Państwo złożyć wniosek o emeryturę lub rentę i jakie terminy winni Państwo zachować.

Niemiecka emerytura/renta rozpoczyna się zazwyczaj z pierwszym dniem miesiąca kalendarzowego, na początku którego spełniają Państwo warunki.

Przykład:

Rita N. ukończy 65 lat w dniu 12 lipca 2006 r. Od tego momentu spełniła wszystkie warunki. Jej emerytura/renta rozpocznie się 1 sierpnia 2006 r.

Abyśmy mogli punktualnie wypłacać Państwu emeryturę/rentę, muszą Państwo w odpowiednim czasie złożyć wniosek. Jeżeli złożą Państwo wniosek dopiero trzy miesiące kalendarzowe po spełnieniu warunków ubezpieczeniowo-prawnych do wypłaty świadczeń, wówczas Państwa emerytura/renta rozpocznie się dopiero z miesiącem złożenia wniosku.

Przykład:

Rita N. składa swój wniosek dopiero w listopadzie 2006 r. Ponieważ warunek ubezpieczeniowo-prawny wymagany do wypłaty świadczeń – jej 65. dzień urodzin – był już spełniony przed ponad trzema miesiącami, jej renta rozpoczyna się dopiero 1 listopada 2006 r.

Aby żadne Państwa prawa nie przepadły, powinni Państwo złożyć wniosek zawsze w odpowiednim czasie.

Wyjątki od tego uregulowania występują w przypadku rent z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej i rent rodzinnych. Ograniczona w czasie renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej wypłacana jest dopiero od 7. miesiąca kalendarzowego od powstania zmniejszenia zdolności do pracy zarobkowej. Jeżeli wniosek zostanie złożony później niż w ciągu siedmiu miesięcy kalendarzowych, to renta rozpocznie się z miesiącem złożenia wniosku. Renta rodzinna wypłacana jest także wstecz za okres do dwunastu miesięcy kalendarzowych przed miesiącem, w którym wniosek o rentę został zgłoszony.

Zapamiętajcie:

Państwa renta wypłacana jest z reguły dopiero pod koniec miesiąca, w którym renta się rozpoczyna.

Gdzie mogę złożyć wniosek o emeryturę/rentę?

Jeżeli złożą Państwo wniosek o emeryturę/rentę w jednym państwie członkowskich, to obowiązuje on dla wszystkich państw członkowskich, w których przebyli Państwo okresy ubezpieczenia. Dzień złożenia wniosku jest wiążący dla wszystkich państw członkowskich. Jeżeli na przykład złożą Państwo wniosek o francuską rentę we Francji, to wniosek ten z tą samą datą obowiązuje także jako wniosek o Państwa niemiecką rentę.

Nasza wskazówka:

Wystarczy złożyć tylko jeden wniosek o emeryturę/rentę. Należy przy tym podać także wszystkie swoje okresy przebyte w państwach członkowskich i numery ubezpieczeniowe. Tylko w ten sposób wszystkie państwa członkowskie mogą zostać poinformowane o Państwa wniosku.

Jeżeli zamieszkują Państwo w Niemczech, to składają Państwo wniosek w instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe. W przypadku zamieszkiwania w innych państwach członkowskich wniosek należy złożyć w instytucjach tych krajów. Jeżeli jednak nie posiadają Państwo tam żadnych okresów ubezpieczenia, to mogą Państwo złożyć wniosek także bezpośrednio w Niemczech. Jeżeli zamieszkują Państwo poza obszarem państw członkowskich, to swój wniosek składają Państwo w tej instytucji, w której byli Państwo ostatnio ubezpieczeni.

Zapamiętajcie:

W innych państwach członkowskich może wynikać późniejszy lub też wcześniejszy początek emerytury/renty niż w Niemczech. W instytucjach tych krajów należy wcześniej zasięgnąć informacji o swoich prawach, aby nie miało to żadnych niekorzystnych następstw dla Państwa.

Wypłata emerytur/rent za granicę

Ogólnie biorąc również emeryci i renciści mogą osiedlać się tam, gdzie im się podoba. Niemiecka emerytura/renta wędruje wówczas razem z nimi. Jest jednakże kilka wyjątków, które należy wziąć pod uwagę przed udaniem się w drogę.

Niemcy, obywatele państw członkowskich i inni obywatele otrzymują z reguły pełną emeryturę/rentę niemiecką nawet wtedy, jeżeli przenieśli oni swoje miejsce zamieszkania z Niemiec do innych państw członkowskich.

Zapamiętajcie:

Państwo są zobowiązani do poinformowania nas o przeniesieniu swojego pobytu stałego do innego państwa członkowskiego. Winno to nastąpić w odpowiednim czasie, około dwa miesiące wcześniej.

Nie możemy wypłacać Państwu pełnej emerytury/renty za granicę, jeżeli w Państwa emeryturze/rencie zawarte są:

- okresy zgodnie z Ustawą o Rentach Obcych, które przykładowo zostały zaliczone wypędzonym i przesiedleńcom za ich okresy przebyte we wschodnioeuropejskich krajach pochodzenia, i/albo

- okresy składkowe z terenów Rzeszy, są to składki do końca II. Wojny Światowej z wcześniejszych obszarów niemieckich, jak na przykład Śląsk lub Prusy Wschodnie.

Regulacja ta obowiązuje niezależnie od obywatelstwa także w odniesieniu do Niemców.

Nasza wskazówka:

Aby mieć zupełną pewność, że Państwa emerytura/renta się nie zmniejszy, winni Państwo przed planowaną emigracją poinformować się w swojej instytucji ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Powinni się też Państwo skontaktować ze swoją kasą chorych, aby wyjaśnić kwestię dalszego ubezpieczenia na wypadek choroby.

Jeżeli przebywają Państwo stale poza obszarem państw członkowskich, może dojść do dalszych ograniczeń. Zależy to jednak od rodzaju emerytury/renty i Państwa obywatelstwa. Prosimy poinformować się wcześniej.

Jak następuje wypłata?

Również za granicą będą Państwo co miesiąc otrzymywać swoją emeryturę/rentę. Może ona być wypłacana na Państwa konto w banku w Niemczech, w państwach członkowskich lub w innym kraju za granicą. Aby koszty przelewów utrzymać na niskim poziomie, do realizacji płatności do państw członkowskich potrzebny będzie międzynarodowy numer identyfikacyjny Państwa banku – BIC oraz międzynarodowy numer Państwa konta – IBAN, które poda Państwu Wasz bank.

BIC oznacza: „Bank Identifier Code”, natomiast IBAN „International Bank Account Number”.

Nasza wskazówka:

Za granicą raz w roku sprawdzamy, czy Państwo jeszcze żyją i czy możemy nadal wypłacać emeryturę/rentę. Prosimy o niezwłoczne wypełnienie, podpisanie i odesłanie potwierdzonego zaświadczenia o pozostawaniu przy życiu, abyśmy nie musieli przerywać wypłaty świadczenia.

Prosimy przeczytać także naszą broszurę: „Renta z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy: Zabezpieczenie na wszelki wypadek”.

Renty z tytułu zmniejszonej zdolności do pracy zarobkowej

Prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy zarobkowej lub z tytułu niezdolności do pracy zarobkowej mogło powstać w zależności od sytuacji na niemieckim rynku pracy (przykładowo oferta miejsc pracy w niepełnym wymiarze czasu). W przypadku przeniesienia swojego głównego miejsca pobytu z Niemiec lub innych państw członkowskich do innych krajów za granicą przysługuje Państwu tylko niższa renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy zarobkowej lub z tytułu niezdolności do wykonywania zawodu.

Emeryt/rencista i jego ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne

Europejskie prawo wspólnotowe gwarantuje, że także jako emeryci/renciści będą Państwo dobrze ubezpieczeni. Niezależnie od tego, w którym państwie członkowskim Państwo zamieszkują i kto wypłaca Państwu Waszą rentę, mają Państwo zawsze prawo do świadczeń ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego.

Jeżeli zamieszkują Państwo w Niemczech i otrzymują niemiecką rentę, to obowiązuje w stosunku do Państwa niemieckie prawo o ubezpieczeniach chorobowych i zdrowotnych. Obowiązuje ono także w tym przypadku, jeżeli otrzymują Państwo jeszcze jedną rentę z innego państwa członkowskiego.

W przypadku ubezpieczenia obowiązkowego zatrzymujemy Państwa składki od emerytury/renty i przekazujemy je do Państwa kasy chorych.

Państwa kasa chorych stwierdza w trakcie opracowywania wniosku o rentę, czy jako emeryt/rencista są Państwo objęci obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym i zdrowotnym oraz pielęgnacyjnym. Jeżeli są Państwo dobrowolnie ubezpieczeni przez ustawowe ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne albo prywatnie na wypadek choroby, to mogą Państwo złożyć wniosek o dodatek do składek.

Nasza wskazówka:

Prosimy przeczytać także „Objaśnienia odnośnie ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego emerytów/rencistów (KVdR) i ubezpieczenia pielęgnacyjnego”.

W przypadku prywatnego ubezpieczenia w Niemczech na wypadek choroby należy uwzględnić jedną szczególną sprawę. Poprzez swoją emeryturę/rentę z państwa członkowskiego mogą Państwo korzystać również ze świadczeń medycznych na koszt ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego tego kraju. Chodzi tu przede wszystkim o to, czy chcieliby Państwo korzystać z zagranicznej ochrony ubezpieczeniowej na wypadek choroby, czy też nie.

Jeżeli życzeniem Państwa jest niekorzystanie z zagranicznej ochrony ubezpieczeniowej na wypadek choroby, to do swojego prywatnego ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego mogą Państwo rościć sobie prawo do dodatku do składek od Państwa niemieckiej instytucji ubezpieczeń emerytalno-rentowych.

Jeżeli jednak chcieliby Państwo korzystać z zagranicznej ochrony ubezpieczeniowej w razie choroby, to w swojej zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej muszą Państwo uzyskać zaświadczenie o uprawnieniu (formularz E 121). Z tym zaświadczeniem mogą Państwo zarejestrować się w niemieckiej ustawowej kasie chorych jako osoba uprawniona i następnie korzystać ze świadczeń medycznych w Niemczech.

Zapamiętajcie:

W przypadku, gdy zwolnili się Państwo z niemieckiego obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego, nie mogą Państwo korzystać ze świadczeń medycznych na koszt innego państwa członkowskiego.

W przypadku, gdy zamieszkują Państwo w Niemczech, ale pobierają tylko jedną emeryturę/rentę z innego państwa członkowskiego, wówczas mogą Państwo mimo to otrzymać świadczenia medyczne w Niemczech, a więc pójść na przykład do lekarza. Zostają Państwo wówczas objęci ubezpieczeniem chorobowym i zdrowotnym zgodnie z przepisami tego państwa członkowskiego, od którego otrzymują Państwo swoją emeryturę/rentę.

Aby móc otrzymywać świadczenia medyczne w Niemczech, muszą Państwo najpierw złożyć w swojej instytucji ubezpieczeniowej za granicą wniosek o wydanie formularza E 121. Następnie ten formularz przedłożą Państwo w jednej z niemieckich kas chorych.

Państwa ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne w państwie członkowskim

Jeżeli zamieszkują Państwo w innym państwie członkowskim i otrzymują tam niemiecką emeryturę/rentę oraz emeryturę/rentę z państwa zamieszkania, to są Państwo ubezpieczeni na wypadek choroby zgodnie z przepisami prawnymi tego państwa członkowskiego. Jeżeli w państwie członkowskim otrzymują Państwo tylko niemiecką emeryturę/rentę, wówczas obowiązuje w stosunku do Państwa prawo niemieckie. Abyście mogli Państwo korzystać ze świadczeń medycznych w innym państwie członkowskim, niemiecka ustawowa kasa chorych, w której są Państwo objęci obowiązkowym ubezpieczeniem, wystawia formularz E 121. Formularz ten muszą Państwo następnie przedłożyć ubezpieczeniu chorobowemu i zdrowotnemu swojego kraju zamieszkania.

Dobrowolni członkowie niemieckiego ustawowego ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego oraz prywatnie ubezpieczeni na wypadek choroby mogą złożyć wniosek o dopłatę do składek także w przypadku miejsca zamieszkania w innym państwie członkowskim.

Nasza wskazówka:

W przypadku planowanej przeprowadzki prosimy poinformować zarówno swoją niemiecką kasę chorych jak i też swój niemiecki zakład ubezpieczeń emerytalno-rentowych.

Państwa partnerzy do rozmów w Niemczech

Zapytania i wnioski – odnośnie europejskiego prawa wspólnotowego – są opracowywane w Niemczech przez różne instytucje ubezpieczeniowe. Jeżeli zamieszkiwali Państwo lub pracowali w jednym lub kilku państwach członkowskich, to obsługiwani będą Państwo albo przez Deutsche Rentenversicherung Bund czyli Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja, Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See czyli Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Spółka Bracka-Kolej-Żegluga, albo przez jedną z instytucji Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych poszczególnych regionów.

Zasadniczo właściwą dla Państwa instytucją ubezpieczeniową jest ta instytucja, do której wpłacali Państwo swoje niemieckie składki.

Jeżeli swoją ostatnią niemiecką składkę opłacili Państwo do Deutsche Rentenversicherung Bund czyli do instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja, prosimy zwrócić się do tej instytucji ubezpieczeniowej.

Jeżeli kiedykolwiek opłacili Państwo co najmniej jedną niemiecką składkę do Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See czyli do instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Spółka Bracka-Kolej-Żegluga, to ta instytucja jest dla Państwa właściwym partnerem do rozmów.

Deutsche Rentenversicherung Bund czyli Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja (dawniej Bundesversicherungsanstalt für Angestellte czyli Federalny Zakład Ubezpieczeń Społecznych dla Pracowników Umysłowych) względnie Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See czyli Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Spółka Bracka-Kolej-Żegluga (dawniej Bundesknappschaft czyli Federalna Spółka Bracka, Bahnversicherungsanstalt czyli Zakład Ubezpieczeń Społecznych dla Pracowników Kolei oraz Seekasse czyli Kasa Morska) to instytucje ubezpieczeniowe działające na płaszczyźnie federalnej. Zatem nie ma żadnego znaczenia, w którym państwie członkowskim Państwo pracowali lub zamieszkiwali. Te instytucje ubezpieczeniowe są właściwe dla wszystkich państw członkowskich.

Nasza wskazówka:

Jeżeli nie opłacili Państwo jeszcze żadnej niemieckiej składki, to prosimy zwrócić się do instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja. Zakład ten ustali instytucję właściwą dla Państwa.

Jeżeli swoją ostatnią niemiecką składkę opłacili Państwo do jednej z instytucji regionalnych (byłe Landesversicherungsanstalten czyli Krajowe Zakłady Ubezpieczeń Społecznych), to obsługiwani będą Państwo przez tą instytucję regionalną, która jest właściwa dla danego państwa członkowskiego.

Właściwość instytucji zależy zasadniczo od tego, w którym państwie członkowskim została opłacona ostatnia składka:

Belgia	Deutsche Rentenversicherung	Rheinland
Dania	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Estonia	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Finlandia	Deutsche Rentenversicherung	Nord

Francja	Deutsche Rentenversicherung	Rheinland-Pfalz (Deutsche Rentenversicherung Saarland)
Grecja	Deutsche Rentenversicherung	Baden-Württemberg
Wielka Brytania	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Irlandia	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Islandia	Deutsche Rentenversicherung	Westfalen
Włochy	Deutsche Rentenversicherung	Schwaben
Łotwa	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Liechtenstein	Deutsche Rentenversicherung	Baden-Württemberg
Litwa	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Luksemburg	Deutsche Rentenversicherung	Rheinland-Pfalz
Malta	Deutsche Rentenversicherung	Schwaben
Holandia	Deutsche Rentenversicherung	Westfalen
Norwegia	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Austria	Deutsche Rentenversicherung	Oberbayern
Polska	Deutsche Rentenversicherung	Berlin-Brandenburg
Portugalia	Deutsche Rentenversicherung	Unterfranken
Szwecja	Deutsche Rentenversicherung	Nord
Szwajcaria	Deutsche Rentenversicherung	Baden-Württemberg
Słowenia	Deutsche Rentenversicherung	Niederbayern-Oberpfalz
Słowacja	Deutsche Rentenversicherung	Niederbayern-Oberpfalz
Hiszpania	Deutsche Rentenversicherung	Rheinland
Czechy	Deutsche Rentenversicherung	Niederbayern-Oberpfalz
Węgry	Deutsche Rentenversicherung	Mitteldeutschland
Cypr	Deutsche Rentenversicherung	Baden-Württemberg
Deutsche Rentenversicherung = Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe		

W przypadku, gdy pracowali Państwo i zamieszkiwali w kilku państwach członkowskich, prosimy zwrócić się do instytucji regionalnej, która jest właściwa dla tego państwa członkowskiego, w którym Państwo ostatnio zamieszkiwali względnie pracowali.

Nasza wskazówka:

Z udziałem wielu instytucji ubezpieczeniowych z innych państw członkowskich odbywają się regularnie międzynarodowe Dni Poradnictwa, organizowane w kraju i za granicą. Tutaj nadarza się Państwu sposobność wyjaśnienia na miejscu swoich pytań i poinformowania się o swoich prawach także z innych krajów.

Wszystkie terminy znajdą Państwo na naszej stronie internetowej www.deutsche-rentenversicherung.de w rubryce Internationale Beratungstage (Międzynarodowe Dni Poradnictwa).

Jeżeli chcieliby Państwo skorzystać z takich Dni Poradnictwa, istnieje możliwość uzgodnienia terminu porady telefonicznie.

Informujemy. Doradzamy. Pomagamy.

Doradztwo w Twoim Sąsiedztwie

Biura informacyjne i poradnie: Nasi fachowi pracownicy chętnie i oczywiście bezpłatnie udzielą Państwu pomocy. Skorzystajcie Państwo z osistej rozmowy z nami. Liczne biura informacyjne i poradnie są równocześnie urzędami serwisowymi ds. rehabilitacji. Tutaj otrzymają Państwo informacje i pomoc przy składaniu wniosków o świadczenia rehabilitacyjne do wszystkich zakładów rehabilitacyjnych Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych.

Doradcy ubezpieczeniowi (Versichertenberater/-innen oraz Versicherten-älteste): Doradcy ubezpieczeniowi działający społecznie na całym obszarze Niemiec udzielą Państwu porady oraz pomocy przy wypełnianiu wniosków.

Gdzie można nas znaleźć: Wszystkie adresy znajdą Państwo na stronie internetowej www.deutsche-rentenversicherung.de oraz na stronach Waszej instytucji ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Ponadto mogą Państwo wysłać e-mail na adres info@deutsche-rentenversicherung.de. lub użyć w tym celu naszego formularza „Kontakt“ w internecie.

Bezpłatny telefon serwisowy

Wybierz bezpłatny numer Niemieckich Ubezpieczeń Emerytalno-Rentowych: Nasi eksperci dyżurują pod numerem 0800 10004800.

Jesteśmy do Państwa dyspozycji: pon.-czw. w godz od 7:30 do 19:30, pt. w godz od 7:30 do 15:30

Internet

Na stronie www.deutsche-rentenversicherung.de jesteśmy osiągalni przez całą dobę. Na tej stronie mogą Państwo ściągnąć druki lub broszury, wygodnie zażądać informacji o emeryturach lub rentach oraz poinformować się o wielu tematach z zakresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

Urzędy ubezpieczeniowe miast i powiatów jako nasi partnerzy

W większości regionów mogą Państwo także tutaj złożyć swój wniosek o rentę, otrzymać formularze lub złożyć dokumenty ubezpieczeniowe w celu przekazania ich dalej.

Instytucje Niemieckiego Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowego

Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg	Gartenstraße 105 76135 Karlsruhe Telefon 0721 825-0
Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd	Am Alten Viehmarkt 2 84028 Landshut Telefon 0871 81-0
Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg	Bertha-von-Suttner-Straße 1 15236 Frankfurt/Oder Telefon 0335 551-0
Deutsche Rentenversicherung Braunschweig-Hannover	Lange Weihe 2 30880 Laatzen Telefon 0511 829-0
Deutsche Rentenversicherung Hessen	Städelstraße 28 60596 Frankfurt/Main Telefon 069 6052-0
Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland	Georg-Schumann-Straße 146 04159 Leipzig Telefon 0341 550-55
Deutsche Rentenversicherung Nord	Ziegelstraße 150 23556 Lübeck Telefon 0451 485-0
Deutsche Rentenversicherung Ober- und Mittelfranken	Wittelsbacherring 11 95444 Bayreuth Telefon 0921 607-0
Deutsche Rentenversicherung Oldenburg-Bremen	Huntestraße 11 26135 Oldenburg Telefon 0441 927-0

**Deutsche Rentenversicherung
Rheinland**

Königsallee 71
40215 Düsseldorf
Telefon 0211 937-0

**Deutsche Rentenversicherung
Rheinland-Pfalz**

Eichendorffstraße 4-6
67346 Speyer
Telefon 06232 17-0

**Deutsche Rentenversicherung
Saarland**

Martin-Luther-Straße 2-4
66111 Saarbrücken
Telefon 0681 3093-0

**Deutsche Rentenversicherung
Schwaben**

Dieselstraße 9
86154 Augsburg
Telefon 0821 500-0

**Deutsche Rentenversicherung
Unterfranken**

Friedenstraße 12/14
97072 Würzburg
Telefon 0931 802-0

**Deutsche Rentenversicherung
Westfalen**

Gartenstraße 194
48147 Münster
Telefon 0251 238-0

**Deutsche Rentenversicherung
Bund**

Ruhrstraße 2
10709 Berlin
Telefon 030 865-1

**Deutsche Rentenversicherung
Knappschaft-Bahn-See**

Pieperstraße 14-28
44789 Bochum
Telefon 0234 304-0

Metryczka

Wydawca: Deutsche Rentenversicherung Bund
Geschäftsbereich Presse- und Öffentlichkeitsarbeit,
Kommunikation

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja
Dział Prasowy i Pracy Publicznej
Kommunikacja

10709 Berlin, Ruhrstr. 2

Adres pocztowy: 10704 Berlin

Telefon: 030 865-1, Telefaks: 030 865-27379

Internet: www.deutsche-rentenversicherung.de

E-Mail: drv@drv-bund.de

Fotografia: Archiwum zdjęć instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe Federacja

Druk: Bonifatius GmbH, Druck • Buch • Verlag, Paderborn

Wydanie pierwsze (6/2006), **Nr. 706**

Niniejsza broszura jest częścią pracy publicznej instytucji Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe; będzie ona przekazywana w zasadzie bezpłatnie i nie jest przeznaczona do sprzedaży.

Ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe jest i pozostanie najważniejszym filarem zaopatrzenia emerytalnego w Niemczech. Obsługuje ono ponad 50 milionów ubezpieczonych i więcej niż 19 milionów emerytów i rencistów.

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe są kompetentnym partnerem do rozmów dla ubezpieczonych, emerytów i rencistów oraz pracodawców.

Niniejsza broszura jest częścią naszej obszernej oferty poradnictwa.

Informujemy.

Doradzamy. Pomagamy.

Niemieckie Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowe

**Deutsche
Rentenversicherung**
Sicherheit
für Generationen